

Soknediakonenes kjernefunksjon

AV MAGNE FOSSUM

Diakongruppa i Nidaros har i flere år arbeidet med å finne fram til soknediakonens kjernefunksjoner. En av disse funksjonene har vært de liturgiske funksjoner, som har vært både grunnlag og utgangspunkt for den diakonale tjeneste. Etter at vi nå har fått diakoniplanen, skulle det være enklere og kunne enes om den utøvende virksomhet, ut fra planens 4 virksomhetsområder. Det som nå synes å være mest påkrevende, er å få klarlagt soknediakonens liturgiske funksjoner.

For å få fram soknediakonens kjernefunksjoner, og forholdet mellom liturgi og de utøvende tjenester, kan vi tenke oss et rom, der de liturgiske funksjoner er grunnmuren, og de 4 virksomhetsområdene er hjørnestolpene, som bærer taket oppe.

Med utgangspunkt i at «Kristi kjærlighet tvinger oss» til diakonal tjeneste, får den diakonale del av liturgien som oppgave og oppmuntre til et liv i fellesskap, solidaritet og omsorg for sjel og legeme. Som diakoner er vi satt til både å forkynne og praktisere diakoni. Dette ansvaret ligger og på presten og hele menigheten, men diakonen blir likevel oftest den sterkeste synliggjøring av diakonitjenesten. For at diakonien skal få sin rettmessige plass i liturgien, bør dette få konsekvenser for tre forhold:

1. Kirkens ordning og tjenstedifferansiering
2. Diakontjenestens stillingsutforming
3. Oppbygning av den diakonale tjeneste i menigheten

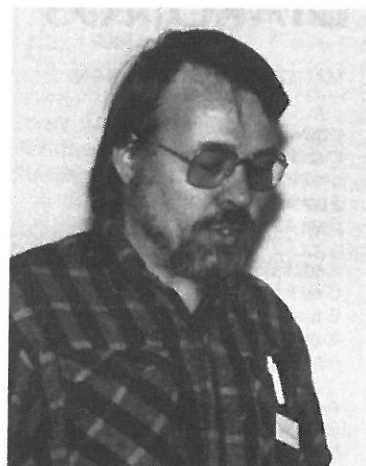
1. Kirkens ordning og tjenstedifferansiering

Jeg tar som utgangspunkt en menighet med ansatt soknediakon. (De andre menigheter må

klare seg med det mannskap de har, inntil videre). Det er viktig at både prest, kateket og diakon har som anliggende å både forkynne og praktisere diakoni *i sin tjeneste*. Som kristne er det alles ansvar, men i tjeneste påhviler et spesielt ansvar.

Utgangspunktet må her være å forstå gudstjenesten som menighetens gudstjeneste. Siden norske menigheter er vant til å forstå gudstjenesten som prestens og klokkerens gudstjeneste, noe de holder for de som stikker innom, får lett den *diakonale liturgi* samme skjebne. Når diakonen «trer fram» for menigheten i liturgisk drakt, kan dette lett oppfattes som en avlastning for eller assistanse for presten, slik klokkertradisjonen lett har blitt oppfattet.

I denne virkeligheten er det vanskelig å få fram den prinsipielle begrunnelsen for at diakoni er en del av liturgi. Det

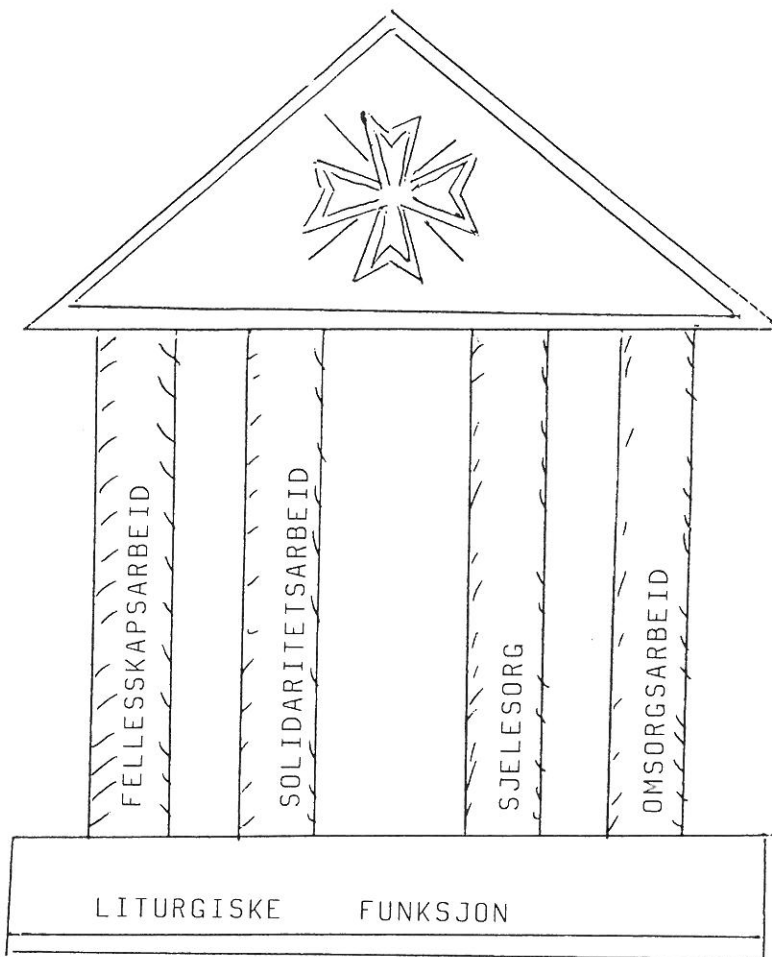

Magne Fossum – soknediakon i Namdalseid.

er viktig å påny betone differansieringen av tjenesten. Det må arbeides mer med å definere de liturgiske ledd i gudstjenesten, og få presisert den diakonale liturgi. Sentrale ledd her er forbønn, takkoffer og nattverd, som i en enhet tilsammen uttrykker de viktigste sider ved diakonien. Omsorg for sjel og legeme, gjennom bønn og gaver, gir grunnlaget for å feire et sant fellesskap mellom mennesker og Jesus Kristus. Dette gir til sist grunnlaget for utsendelsen til tjeneste i hverdagen: «Gå i fred. Tjen Herren med glede».

Menigheten kan vanskelig gjette «hemmeligheten» bak denne liturgiske oppdeling av tjenesten, og det trengs en pedagogisk tilrettelagt bevisstgjøring. Kanskje er klokkerens og lekfolks tilstedeværelse i gudstjenesten nødvendig for å få fram diakonens særpreg?

Ennå mens vi lever i liturgiens løssbladsystem, er det tid for en

endring: «Liturg bør på dette ledd helst være diakon», må bli en naturlig formulering. Alterboka bindes snart inn, og da blir vi snart bundet for flere tiår.

2. Diakontjenestens stillingsforming

Diakonstillingen må utformes etter dette. Det er viktig å presisere diakonens liturgiske funksjoner i stillingsinstruks og stillingsbeskrivelse. Gjennom klarere tariffavtaler må behovet markeres lønsmessig. Prinsipielt burde alle diakoner være pålagt liturgiske funksjoner, med lønsmessige kompensasjon for søn- og helligdag, på linje med organist, klokker og kirketjenester.

Samtidig har vi andre prinsipper som bryter med dette.

Bestemmelsene om liturgisk drakt for diakoner, er gjort avhengig av om menigheten prioriterer dette. Videre er det i soknediakonflokkens tradisjon på å gå litt etter lystprinsippet, etter anlegg og personlig oppfatning. Det er tradisjon på å oppfatte diakonen som en omsorgsperson i hverdagen, og da bør ikke for mye tid være bundet til liturgiske funksjoner. Alterbokas bestemmelser likestiller ofte diakonen med lekmenn, og med den uenighet en har i kirken blant diakoner og prester om diakonens liturgiske funksjon, er situasjonen i dag uklar.

3. Oppbygging av den diakonale tjenesten i menigheten

Plan for diakoni i Den Norske kirke, vedtatt av Kirkemøtet

1987, lister opp i kap. III, fire virksomhetsområder som enkelt lar seg forkorte til fire tjenestekategorier:

1. Fellesskapsarbeid (Kontakt og fellesskap)
2. Solidaritetsarbeid (Materielt livsgrunnlag og sosial rettferdighet)
3. Sjelesorg (Samme som i planen)
4. Omsorgsarbeid (Helse- og omsorgsarbeid)

Etter at planen har gjort seg gjeldende, vil disse formuleringer naturlig gli inn i alle sammenhenger der diakonale oppgaver beskrives. Noen videre begrunnelse synes i dag overflødig, utover å minne om at det er viktig å holde denne planen levende i tida framover.

Konklusjon

Det er nå en viktig oppgave for diakonale instanser som diakonforbund, utdanningsinstitusjoner og soknediakongrupper å arbeide for at diakoni får en plass i gudstjenestens liturgi. Dette går på bestemmelser i alterboka, vigslingsrituale, grunnutdanning, stillingsinstrukser o.l., bestemmelser som liturgiske klær, og det må forøvrig sees på liturgiske funksjoner ved gravferd, forbønnsgudstjeneste osv.

Diakonforbund og bispedømmerådernes soknediakongrupper bør i samarbeid med utdanningsinstitusjoner ta opp spørsmålet, og komme fram til et forslag som oversendes kirkemøtet til behandling. Det er viktig i prosessen å ta vare på de diakoner som av forskjellige årsaker føler dette spørsmålet vanskelig, og finne brukbare overgangsordninger for nåværende stillingsinnehavere. ■

Soknediakon
Magne Fossum,
7733 Namdalseid
